

SCHOOL VOOR MAATSCHAPPELIJK DIENSTBETOON

Leenstraat, 50

R O E S E L A R E .

Roeselare, 13 april 1957

L.S. 2

U gelieve hierbij een exemplaar te vinden van een nota die wij opstelden na afspraak met de heer De Staercke, secretaris-Generaal van de Federatie der Katholieke Werkgevers van België. Het ligt in onze bedoeling één der voorstellen die in de nota vervat zijn, uit te werken, in samenwerking met de katholieke sociale scholen en de beroepsgroeperingen. U zou mij verplichten wildet U gebeurlijke opmerkingen laten worden. Hoogerwaarde Heer Mgr. Belpaire is graag bereid een bijeenkomst van de federatie te voorzien indien U het wenselijk acht deze kwestie mondeling te bespreken.

Met oprechte hoogachting,

J. Driesens
Leraar in de Beroepspraktijk.

NOTA tot ordening van enkele gedachten in verband met de
opleiding van maatschappelijke assistenten voor de nijverheid.

Deze nota ordent de gedachten die besproken werden tijdens een bijeenkomst van de directie van de School voor Maatschappelijk Dienstbetoon van Roeselare en de M.A. en verbonden aan de personeelsdienst van een belangrijke onderneming.

Het wil ons voorkomen dat niet alle patroons zich bewust zijn van de evolutie die zich heeft voorgedaan in het maatschappelijk dienstbetoon. Wanneer sommige ondernemers schijnen te twijfelen aan de waarde van een maatschappelijk assistent(e), dan komt het veelal omdat ze in die functie meestal vrouwelijke assistenten zien, die hun taak vonden in de thans zeer uitstervende patronale filantropie. Het maatschappelijk dienstbetoon in de onderneming stelt tegenwoordig gans andere eisen.

INLEIDING.

1. Wezen van het maatschappelijk dienstbetoon.

Wij menen dat het belangrijk is vooraf te onderlijnen dat het maatschappelijk dienstbetoon geen wetenschap is, maar wel een techniek d.w.z. een geordende methode, berustend op een wetenschappelijke grond, om een doel te bereiken.

Bij wijze van vergelijking grijpen we naar de geneeskunde; het stellen van een diagnose en het genezen zelf zijn beide een techniek in de geneeskunde; de agent van de geneeskunde is de geneesheer : hij ordent een reeks wetenschappelijke verantwoorde middelen naar de lichamelijke gezondmaking.

Naar onze overtuiging is het maatschappelijk dienstbetoon een techniek, gesteund op de psychologie en de sociologie; op grond van de psychologische gedragingen van de mens en de sociologische verschijnselen in een bepaald gemeenschapsverband, ordent het maatschappelijk dienstbetoon op een planmatige wijze een reeks wetenschappelijk verantwoorde middelen naar een bepaald doel.

DE agent van het maatschappelijk dienstbetoon is de maatschappelijke assistent(e); hij ordent een reeks wetenschappelijk verantwoorde middelen in functie van zijn roeping : "Bij te dragen tot het vestigen of herstellen van de sociale orde op een specifiek terrein".

Dit specifiek terrein is dat van de drievoudige verhouding die in elk gemeenschapsleven tot uiting komt :

- a. De verhouding van persoon tot persoon.
- b. De verhouding van gemeenschap tot persoon.
- c. De verhouding van persoon tot gemeenschap.

Het maatschappelijk dienstbetoon beweegt zich uit drievoudig plan met als speciale opdracht : de positie van de persoon in deze drievoudige verhouding in het oog te houden en dit op grond van de waardigheid van de menselijke persoon.

2. toepassing.

De onderneming is een levensgemeenschap met als bindmiddel : de arbeid. Het wel-zijn van deze belangrijke levensgemeenschap vormt een bijdrage tot het vestigen en het herstellen van de sociale orde. Ook in het kader van deze levensgemeenschap bestaat deze drievoudige verhouding :

- a. De verhouding van arbeider tot arbeider met aandacht én voor de leidinggevende arbeid én voor de uitvoerende arbeid.
- b. De verhouding van de arbeidsgemeenschap tot de arbeider.
- c. De verhouding van de arbeider tot de arbeidsgemeenschap.

Meerdere elementen spelen een rol in het betrachten van het wel-zijn van een arbeidsgemeenschap o.a. het economische, het technische, het menselijke. Het maatschappelijk dienstbetoon heeft de zorg voor het menselijk element, gemotiveerd door de waardigheid van de menselijke persoon.

In het licht van deze bedenkingen eisen meerdere problemen de aandacht op van de agent van het maatschappelijk dienstbetoon in de onderneming : vb. Het probleem van de bevorderingen, van het samenwerken, van het uitkiezen van ondergeschikte overheden, van het optreden van de overheid, van de kwalificatie. Het probleem van de introductie in de gemeenschap, medezeggingschap, veiligheid, hygiëne, werkverdeling op grond van taak en "mensanalyse", zorg voor minderjarige en onvolwassene, de vrouw in de onderneming, informatie, stabiliteit, meten van rendement en productiviteit, opvoeding tot lid van de arbeidsgemeenschap, afdankingen, oudere arbeiders, TWI, enz ...

Het blijkt uit deze korte opsomming dat :

1. Het maatschappelijk dienstbetoon in de onderneming een patronale functie is.
2. Het noodzakelijk is het geheel van deze activiteiten te bundelen en te ordenen in één bepaalde dienst, die men soms aanduidt met de naam "personeelsdienst".
3. De zoveel facetten van het menselijk probleem de personeelschef noodzaken zich bij de realisatie en de leiding te laten helpen door specialisten ter zake, terwijl voor wat de uitvoering betreft, hij in hoofdzaak een raadgevende rol vervult tegenover alldiegene, die leiding geven in de onderneming. In zeer grote ondernemingen of voor groepen van ondernemingen kunnen zelf FT specialisten aangeworven worden.

Nota :

Deze beschrijving duidt op het arbeidsveld van een ideaal ingerichte personeelsdienst, waar het mogelijk is verschillende mensen in te schakelen. Wij moeten echter ook rekening houden met de kleinere ondernemingen, waar meerdere van deze functies door één persoon moeten waargenomen. Ook hier zal de maatschappelijke assistent - met zijn all-round sociale opleiding - een aangepast werkerterrein vinden waar hij productieve arbeid kan verrichten. Wij menen zelfs dat een bepaald aantal ondernemingen een gunstige oplossing kunnen vinden in de samensmelting van de loondienst en de personeelsdienst, waar één diensthoofd werkt met enkele medewerkers.

STUDIE.

1. Elementaire eisen gesteld aan de maatschappelijk(e) assistent(e)

- a. Het maatschappelijk dienstbetoon (M.D.) is een TECHNIEK.
eis : kennis van wetenschappelijk verantwoorde middelen.
- b. Deze techniek is gesteund op PSYCHOLOGIE en de SOCIOLOGIE.
eis : wetenschappelijke psychologische en sociologische vorming.
- c. Het M.D. is ingegeven door de waardigheid van de menselijke persoon.
eis : konkrete sociale levensvorming, eerbied voor de menselijke persoon, Theoretische vorming van de verschillende uitzichten van de waardigheid van de menselijke persoon.
- d. Het M.D. is een patronale funktie.
eis : grote menselijke kwaliteiten, delicatesses t.o.v. andere overheden.
- e. De onderneming is in eerste instantie een gemeenschap die produceert om aan de behoeften van de mensen te voldoen.
eis : een technische en economische vorming die toelaat op het niveau te komen van de verantwoordelijken voor het technisch en economisch beleid en aldus een inzicht te hebben in hun opdracht.

2. Huidige vorming van de M.A. voorbestemd voor de nijverheid.

a. Het eerste jaar is een gemeenschappelijk programma, bestaande uit 660 uren theoretische opleiding en 210 uren praktisch werk in de inrichting zelf.

Het tweede jaar bestaat uit een gemeenschappelijk gedeelte en een specialisatie gedeelte. De vier specialisaties zijn :

individuele en gezinsproblemen; volksopleiding, arbeidsproblemen, plattelandsproblemen. Het gemeenschappelijk programma van het tweede jaar bestaat uit 400 uren theorie en 360 uren praktische oefeningen; voor iedere specialisatie voorziet het programma 175 uren theorie.

b. Het tweede jaar heeft daarbuiten 2 maanden stage buiten de instelling.

c. Het derde jaar bestaat uit 80 uren syntese-cursus en 10 maanden stage.

In het licht van het eerste punt "elementaire eisen" kunnen wij uit het thans bestaande vormingsprogramma volgende punten belichten :

A. Wetenschappelijk-psychologische vorming.

1. Algemene psychologie - 45 uren.
2. Sociale psychologie - 15 uren.
metodes van onderzoek - sociale groepen - sociale behoeften van de enkeling, invloed van het gemeenschapsleven op de enkeling - invloed van de enkeling op de maatschappij - belangrijke sociale mechanismen - het sociaal gedrag - sociale aanpassing en niet-aanpassing - groepsspanningen - spanningen binnen de groepen.
3. Geretische psychologie.
kind - puber - adolescent - volwassene - senescens.
4. Klinische psychologie - 15 uren.
Psychisch evenwicht en onevenwicht - klinische waarneming - klinische interpretatie - klinische oplossing.
5. Differentiele psychologie - 15 uren.
Studie van de individuele verschillen - meetmethoden - factoren die de individuele verschillen bepalen - methoden van oriëntering en selectie.
6. Industriële psychologie - 15 uren.
Menselijke geschiktheid tot een beroep - verschillende arbeidstypen - functieanalyse - beroepsopleiding - voorwaarden van productieve arbeid - vermoeidheid - voorkoming van arbeidsongevallen - frustraties - voldoening en onvoldaanheid - spanningen en conflicten in de onderneming - methodes en oplossing - kadervorming - karaktereigenschappen van de chef.

B. Sociologische vorming.

1. Sociologie - 30 uren.
2. Sociale problemen in het bedrijf - 15 uren.
Het personeel - menselijke verhoudingen in de onderneming - methodes van organisatie van de arbeid en loonsvergoeding - problemen eigen aan verscheidene

categorieën van arbeiders (jonge arbeiders, vrouwen, oudere arbeiders).

C. Sociale levensvorming.

Deze vorming wordt in grote mate bepaald door de geest van de school en de wijsgerige strekking.

- Verschillende cursussen vullen deze vorming aan of richten de geest :

o.a. wetgeving (grondwettelijk en administratief recht, arbeidsrecht, maatschappelijke zekerheid, burgerlijk recht, strafvordering, encyclopedie van het recht) - wijsbegeerte - gemeenschapsleer - sociale geschiedenis - sociale leer van de Kerk - sociale stelsels - problemen en noden van wie beroep doen op het maatschappelijk dienstbetoon - hygiëne - sociale geneeskunde.

D. Technische vorming.

1. Studie van de statistiek, bureeltechniek en boekhouding - 45 uren.
2. Beroepsziekten - 15 uren.
3. Veiligheid in het bedrijf - 15 uren.
4. Technologie - 22 uren.
5. Individueel contact in het maatschappelijk dienstbetoon - 30 uren.
Het individueel contact - resultaten van het individueel contact - de persoonlijkheid en zijn drijfveren - voornaamste mechanismen van het onbewuste - zelfuitdrukking bij persoonlijk contact - praktische leiding van het individueel contact.
6. Maatschappelijk dienstbetoon voor individuele gevallen en groepen - 30 uren.
7. Maatschappelijk dienstbetoon in het bedrijf - 15 uren.
Historiek - plaats van de sociale dienst in het geheel van de andere diensten - taak en werkzaamheden - type sociale dienst - plichtenleer van de nijverheidsassistent.
8. Methodes voor enkwesten en sociologische opzoekingen + practicum - 30 uren.
Surveys - opiniepeilingen - budgetstudie - gezins, beroeps, en sociale monografieën - groepsenkwest - fieldwork - interview - vragenlijst - insight.

E. Ekonomische vorming.

1. Algemene economie - 45 Uren.
2. Sociale economie - 30 uren.
arbeidsmarkt - collectieve arbeidsbetrekkingen - deelneming van de arbeiders aan het economische en sociaal leven - deelneming van de arbeiders aan de re-

sultaten van de onderneming - sociale risico's - gezinsinkomen - inkomstenbesteding.

3. Bedrijfseconomie - 15 uren.
Organisatie van de onderneming - het kapitaal in de onderneming - kostprijs in de onderneming.

Oordeel :

1. De stages voor de kandidaten die zich aan de nijverheid interesseren moeten ernstiger kunnen gedaan worden en gevolgd worden, ten einde ongeschikte kandidaten te kunnen voorlichten en naar een ander werkterrein te richten.
2. De sociale en industriële psychologie mogen meer aandacht krijgen voor bijzondere toepassing op het ondernemingsleven en de arbeidsgemeenschap.
3. De sociologische vorming is onvoldoende.
4. De economische vorming verdient meer aandacht.

Daar de arbeidsgemeenschap in werkelijkheid een echte, gesloten gemeenschap vormt moet de kandidaat een zo ruim mogelijk inzicht krijgen in alle factoren en elementen die dit gemeenschapsleven beïnvloeden.

Nota :

Wij menen echter dat hier een belangrijke nota moet aan toegevoegd worden :

De tegenwoordige arbeidsmarkt eist in de meeste gevallen kandidaten die onmiddellijk - zonder tijdverlies door aanpassing - ten volle renderen. Het wordt stilaan een illusie dat iemand een bepaalde functie kan toegewezen krijgen en terzelfdertijd de nodige tijd krijgt om te "roderen". Voor opdrachten van zuivere technische aard kan deze eis gewettigd zijn. Voor functies waar de mens zelf het te bewerken materiaal is, is deze eis minder gepast en zelfs niet mogelijk. Een maatschappelijk assistent is geen mekaniker; hij is niet gereed gemaakt als "vis in blikjes", onmiddellijk verbruikbaar. Een jongen of een meisje wordt maatschappelijk assistent(e). De vorming moet up-to-date zijn, nieuw en zo volledig mogelijk. Zij zal echter nooit onfeilbare mensen afleveren, die een encyclopedie vertegenwoordigen op het terrein dat hun wordt toegewezen. Het bewerken van menselijk materiaal eist meer dan een theoretische vorming.

3. Aanvullende vorming.

Een groot deel van de opgesomde opleiding steekt in het gemeenschappelijk programma; er zijn inderdaad slechts 175 uren voorbehouden aan de specialisatievorming. Het werk dat aan een maatschappelijk assistent in de nijverheid toever-

trouwd wordt is zo verscheiden dat men bezwaarlijk in de onderwijsinstelling een gedetailleerde opleiding kan geven die iedereen bevredigt.

Het voorstel dat volgt slaat op de praktische en theoretische vorming :

A. De praktische vorming.

Niet alle studenten die de specialisatie "arbeidsproblemen" volgen, hebben de intentie een betrekking te zoeken in de nijverheid. De studenten kiezen op het einde van het eerste jaar, een specialisatie. Het zou zeker nuttig zijn, konden de studenten die zich aan de nijverheid interesseren, hun stage tussen het eerste en tweede jaar (twee maanden) verrichten in een onderneming.

Het is zeker niet onbelangrijk dat de studenten die zich op de nijverheid africhten een werkstage verrichten. Dit moet hen toelaten om "aan den lijve" te ondervinden wat het betekent "arbeider" te zijn. Wij mogen zeker niet het grote voordeel dat we hebben op de louter academisch gevormden nl. ons contact met de realiteit, uit het oog verliezen. Het beste is dan ook dat de kandidaat zich heel eenvoudig als gewone arbeider laat inschrijven in een fabriek, waar hij volledig onbekend is. De twee maanden tussen het eerste en tweede jaar zijn in dat licht zeer geschikt, daar men vooral in het tweede jaar de gespecialiseerde vakken zal aanvatten. De ontdekkingen uit de praktijk zullen die lessen rijkelijk stofferen. In verband met deze stage ware het wel wenselijk met de Katholieke Werkgevers te komen tot een akkoord om werkstages toe te laten, eventueel tegen een bepaalde vergoeding.

Het praktisch werk in het tweede jaar voorziet 90 uren seminaries en 60 uren bezoeken aan instellingen. Ook deze tijd kan gebruikt worden om de kandidaten concreet op hun taak af te richten. Alhoewel het voor de scholen praktisch onmogelijk is deze vorming per belangengroep te verrichten.

De stage van het derde jaar (10 maanden) zou in een onderneming kunnen verricht worden en moet van nabij gevolgd worden.

B. De Theoretische vorming.

De vraag stelt zich nu : is het noodzakelijk of gewenst een aanvullende opleiding te geven na het behalen van het diploma van maatschappelijk assistent of kan dit gegeven worden gedurende het derde jaar.

Wij wensen dat deze opleiding per geen postscolaire vorming is maar wel een uitdiepen van de materie die gegeven wordt of een aanvulling van het tekort. Wij menen dat deze opleiding moet gegeven worden binnen het kader van de voorziene opleidingstijd. Het derde jaar eindigt normaal de eerste juli d.w.z. na een schooljaar van 12 maanden (10 maanden stage en 2 maanden opstellen van het proefschrift). Het eindexamen

gaat door in de maand september. Rekening houdend met de militaire dienst, stellen wij voor :

juli - augustus : ingericht als zomercursus in een bepaald centrum of in een onderneming - de duur zou afgewisseld kunnen zijn : drie, vier dagen of week-end.

September : Vrijlaten voor de voorbereiding van de ondervraging.

oktober-november: syntesecursussen in de zin van congres- onderwerpen. Zo wordt een algemene toepassing gegeven van al wat aan vorming voorafging, op een bepaald probleem, bv. arbeidsvoorwaarden.

De tweede sessie zou alleen mogen gevolgd worden door de kandidaten die slaagden in hun derde jaarsexamen. Er kunnen strengere voorwaarden gesteld worden bv. in verband met het aantal punten. Ook voor de eerste sessie juli-augustus kunnen voorwaarden gesteld worden. Na een examen kan een bekwaamheidsgetuigschrift gegeven worden.

Het geheel zou kunnen georganiseerd worden door een comité waar volgende personen of instanties aan medewerken :

1. een afgevaardigde van het katholiek sociaal onderwijs.
2. een afgevaardigde van de FEKAWE
3. commissieleden, gekozen uit de praktijk.

Het geheel kan gepatroneerd worden door een aantal belangrijke ondernemingshoofden. Het secretariaat en de organisatie kan in handen gegeven worden van een sociale school, die voor de sessies zelf liefst niet haar eigen lokalen gebruikt.

Dit voorstel zou een theoretische opleiding vertegenwoordigen van maximum 250 uren d.w.z. een gemiddelde van 15 uren per week.

Een ander voorstel valt wat zwaarder : nl. 4 volledige maanden opleiding, waarin \approx 20 uren per week theoretische lessen en 5 uren praktijk. d.w.z. een opleiding van 400 uren (320 uren theorie en 80 uren praktijk - stelsel van 5 dagen met een gemiddelde activiteit van 5 uren per dag). Wanneer de 175 uren specialisatievorming van het tweede jaar bijgerekend worden, vertegenwoordigt het geheel 575 uren of een opleiding van 23 weken (een volledig schooljaar loopt over 30 weken).

Deze vier maanden zouden kunnen gegeven worden in een vast centrum. Twee maanden kunnen gegeven gedurende het derde jaar, twee maanden na het behalen van het diploma by. twee maanden in de periode tussen 1 april en 15 augustus en de maanden oktober en november.